

Brüssel, 15.11.2012
COM(2012) 663 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Toimiv energiaturg

{SWD(2012) 367 final}
{SWD(2012) 368 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Toimiv energiaturg

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liit vajab konkurentsipõhist, terviklikku ja sujuvalt toimivat energia siseturgu, millega luuakse kindel alus selleks, et elekter ja gaas jõuaksid sinna, kus seda vajatakse. EL peab Euroopa energia- ja kliimaprobleemide lahendamiseks ning kodumajapidamiste ja ettevõtjate jaoks taskukohase energiaga varustatuse kindlustamiseks tagama, et Euroopa energia siseturg toimiks tõhusalt ja paindlikult. Energiaturu toimimine on viimastel aastatel märgatavalt paranenud, kuid turgude ühendamiseks, konkurentsi suurendamiseks ja uute probleemide lahendamiseks tuleb teha rohkem tööd. Nagu komisjoni energia tegevuskavas aastani 2050¹ rõhutatakse, on Euroopa energiavõrkude ja -süsteemide täielik integreerimine ning energiaturgude veelgi suurem avamine väga olulised selleks, et minna üle vähese CO₂-heitega majandusele ning säilitada varustuskindlus võimalikult väikeste kuludega.

Kui ELil ei õnnestu energiaturu toimimise viisi märkimisväärselt muuta, on meie energiasüsteem vähem usaldusväärne ja kulukam, mille tulemusena väheneb ELi konkurentsivõime ja jõukus ning aeglustub edasimineku vähese CO₂-heitega majanduse poole. Selliste suundumuste ümberpööramiseks on vaja kiiresti investeerida energia tootmis-, ülekande- ja jaotustaristusse, samuti energia salvestamisse. Olemasolevate energiasüsteemide moderniseerimiseks kulub hinnanguliselt triljon eurot². Samuti tuleb suurendada meetmete tõhusust, stimuleerida õiglast konkurentsi ning anda tarbijale võimalus aktiivselt osaleda ja kasutada täiel määral oma õigusi ja teha valikuid.

Seda silmas pidades on Euroopa riigi- ja valitsusjuhid seadnud energia siseturu lõplikuks väljakujundamiseks selge tähtaja – aasta 2014. Energia siseturg iseenesest ei ole siiski eesmärk omaette, vaid peamine vahend nende eesmärkide saavutamiseks, mida eurooplased peavad kõige tähtsamateks: majanduskasv, töökohad, põhivajaduste rahuldamine taskukohase hinnaga ning piiratud ressursside säästlik kasutamine.

Aastaks 2014 tuleb kehtivad õigusaktid täielikult rakendada. Sealhulgas tuleb kehtestada tähtsamad tehnilised eeskirjad ELi tasandil ning näha reguleerivatele asutustele ette vahendid ja ressursid, mida nad vajavad õigusaktide tõhusaks jõustamiseks. Piiriülesed gaasi- ja elektriturud peavad toimima kõigis ELi osades ning ELi võrkude täiustamise, moderniseerimise ja nutikuse suurendamise kavade rakendamine peab olema täies hoos. Alles siis, kui see on saavutatud, võivad tarbijad hakata energia siseturust täit kasu saama.

Praegu ei ole määratud tähtaja saavutamine ELi jaoks tõenäoline. Siseriiklike õigusaktide kohandamine ja tarbijat kaasavate täielikult konkurentsipõhiste turgude loomine edeneb liikmesriikides aeglaselt. Lisaks peavad liikmesriigid loobuma sissepoole vaatavast või oma riigi huvide põhisest poliitikast ning sellistele üleskutsetele vastu seisma. Sellised

¹ KOM (2011) 885.

² KOM(2011) 658 (lõplik).

suundumused mitte üksnes ei takista siseturu tõhusat toimimist, vaid ohustavad ka edu, mida oleme energia siseturu alal juba saavutanud. Liikmesriikide energiameetmete ühendamine ja riigipiire ületavate tõhusate ja töökindlate energiasüsteemide loomine annab aga ikkagi selget lisandväärtust.

Käesolevas teatises rõhutatakse taas, et integreeritud Euroopa energiaturg toob kasu, ning käsitletakse viise, kuidas tagada, et kõiki turu võimalusi saaks hakata võimalikult kiiresti kasutama ning et turg vastaks ELi kodanike ja ettevõtjate vajadustele ja ootustele. Kõnealune algatus on ühtse turu tugevdamiseks nii tähtis, et see on arvatud teatises „Ühtse turu akt II. Üheskoos uue majanduskasvu eest”³ kindlaksmääratud 12 prioriteetse meetme hulka.

2. AVATUD, INTEGREERITUD JA PAINDLIKE ENERGIATURGUDE KASULIKKUS

Liikmesriikide valitsused, ettevõtjad ja üksikisikud peavad olema veendunud, et siseturg on nende jaoks parim võimalus. Praegu see nii ei ole. Elektritootmise turg on ikka veel väga kontsentreeritud. Kaheksas liikmesriigis on üle 80 % elektritootmise turust endiselt pikka aega turgu valitsenud ettevõtja kontrolli all. Hästitoimival energiaturul, kus võetakse täiel määral arvesse kulusid ja välismõju, tuleks tootmisse investeerida pigem turukaalutlustest kui toetustest lähtuvalt. Üldiselt leitakse, et energiaturud ei ole piisavalt läbipaistvad ega avatud uute turuletulijate, sealhulgas nõudlusepoole teenusepakujate jaoks. Majanduslikult mõistlikke investeeringuid energiatõhususe suurendamiseks on tehtud liiga vähe või ei ole tehtud üldse. Isegi sellistes liikmesriikides, kus turg on suhteliselt konkurentsipõhine, ei ole tarbijad rahul.

Energia siseturg on juba toonud vaieldamatut kasu ja edaspidised võimalused on ahvatlevamad kui kunagi varem.

2.1. Palju on juba saavutatud

Rohkem valikuid ja paindlikkust tarbijale

Vähemalt 14 Euroopa elektri- või gaasiettevõtjat tegutseb praegu rohkem kui ühes liikmesriigis ning 20 liikmesriigis on rohkem kui kolm põhilist elektritarnijat⁴. Kahes kolmandikus liikmesriikidest saavad isegi kodutarbijad ja väikeettevõtjad valida mitme tarnija vahel.

Parima pakkumise leidmisel on tarbijaid aidanud hinnavõrdlusvahendid. Tarbijad mõistavad, et tarnija vahetamine võib olla neile kasulik, ning seepärast on paljud tarbijad sellistes liikmesriikides nagu Rootsi, Ühendkuningriik, Iirimaa, Belgia või Tšehhi Vabariik vahetanud tarnijat⁵.

³ COM (2012) 573 final.

⁴ Vt ka tabel 12 komisjoni talituste töödokumendis *Energy Markets in the European Union in 2011*, edaspidi „töödokument nr 1”.

⁵ Tarbijaturgude tulemustabelid (*Consumer Markets Scoreboards*, European Commission, DG SANCO), http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/cms7_en.htm

Euroopa Komisjoni nimel tehtud uuring ELi elektrienergia jaemüügiturgude toimimise kohta tarbija seisukohalt (*The functioning of retail electricity markets for consumers in the European Union, Study on behalf of the European Commission, DG SANCO, 2010* , edaspidi „elektrienergia jaemüügiturge käsitlev uuring”).

Konkurentsipõhisem hinnakujundus

ELi õigusaktidega ning konkurentsi- ja riigiabieskirjade intensiivse jõustamisega on soodustatud turgude avanemist, piiriülese kaubanduse elavnemist ja turgude integreerimist⁶ ning tihedamat konkurentsi, mis on hoidnud energiahindasid kontrolli all⁷ ja aidanud säilitada töökohti ELi tootmissektoris ning olnud kasulik kõigi tarbijate jaoks.

Kuid tarbija energiaarve sisaldab ka muud peale energiakomponendi, mis muudab hinnaefekti vähem nähtavaks. Olulise osa arvest moodustavad ülekande- ja jaotusvõrkudega seotud tasud ning maksud ja lõivud,⁸ mida ei kohaldata alati ühtlaselt kõigi tarbijarühmade suhtes ning mis eelkõige suurendavad kodutarbija arveid. Kõik kõnealused tasud, maksud ja lõivud on kindlaks määratud liikmesriigi tasandil ja sõltuvad riigi poliitikast⁹. Mõnes liikmesriigis moodustavad maksud ja lõivud ligikaudu 50 % lõplikust energiaarvest¹⁰. EL 15-s on maksude osakaal kodutarbija lõplikul arvel suurenenud aastatel 1998–2010 keskmiselt 22 %-lt 28 %-le¹¹.

Likviidsemad ja läbipaistvamad hulgi müügiturud

Elektriturgude likviidsus ja läbipaistvus on tänu liikmesriikide turgude liitmisele järk-järgult suurenenud¹². Turgude liitmine on tasapisi levinud ELi loodeosast muudesse piirkondadesse. Praegu on oma turud liitnud 17 liikmesriiki. Elektri siseturu ülesehitamist toetati ka kogu saart hõlmava turu loomisega Iirimaal 2007. aastal. Sellised arengusuunad on tihendanud piiriülest kaubandust ja lähendanud hindu¹³. Läbipaistvus on suurenemas ka tänu 2011. aastal vastuvõetud energiaturu läbipaistvuse ja terviklikkuse määrusele (REMIT)¹⁴.

Gaasiettevõtjate vaheline kaubandus on suurenenud ning muljetavaldav on asjaolu, et gaasi kauplemissplatvormid (gaasibörsid) on aastatel 2003–2011 kümnekordistunud. Tänu likviidsetele gaasibörsidele on ELi turud saanud palju rohkem kasu oma gaasisektorisisesest konkurentsist. See puudutab ka veeldatud maagaasi turgusid, mida mõjutavad väljaspool ELi

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/retail_electricity_full_study_en.pdf.

⁶ Vt töödokument nr 1, lk 47.

⁷ Kui primaarenergiakandjate hinnad on viimastel aastatel tõusnud toornafta puhul 14 %, gaasi puhul 10 % ja kivisöe puhul 8 % aastas, siis elektri hulgihinnad on ELis tõusnud palju vähem, nimelt 3,4 %. Vt töödokument nr 1, lk 29.

⁸ Muu hulgas kohaldatakse neid selleks, et kajastada energiakasutuse keskkonnamaksude välismõju vastavalt komisjoni soovitudele 2011. ja 2012. aasta majanduskasvu analüüsis (KOM(2011) 11 (lõplik), KOM(2011) 815 (lõplik)) ning Euroopa Ülemkogu järeldustele (EUCO 10/1/11 REV1). Eesmärk on kehtestada tööjõumaksude asemel tarbimis- ja saastemakse, võttes nõuetekohaselt arvesse ELi ettevõtjate konkurentsivõimet ja tarbijahindu. Siiski võidakse neid kasutada ka tulude suurendamiseks.

⁹ Üksikasjad kõnealuste elementide kohta üksikutes liikmesriikides – vt töödokument nr 1, 3. osa.

¹⁰ Vt töödokument nr 1, 2. osa, joonis 33.

¹¹ Vt ELi elektri- ja gaasiturul aastatel 1998–2011 toimunud hinnamuutusi käsitlev uuring (*Price developments on the EU retail markets for electricity and gas 1998 – 2011*), lk 2; http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/doc/analysis_retail.pdf. Keskkonnamaksude keskmine osakaal ELi kogu maksutulul on vähenemas. Maksustamissuundumused Euroopa Liidus (*Taxation trends in the European Union, European Union 2011*): http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DU-11-001/EN/KS-DU-11-001-EN.PDF

¹² Turgude liitmisele ühendatakse automaatselt ostjad ja müüjad mõlemal pool piiri ning optimeeritakse sellega ühendusvõimsust ja tagatakse elektrivoog madala hinnaga piirkondadest kõrge hinnaga piirkondadesse.

¹³ Komisjon on jätkuvalt valvas ning püüab tagada, et elektribörsil ei kujuneks turgude liitmiseks vajaliku koostöö kõrval konkurentsi kahjustavaid tavasid.

¹⁴ ELT L 326, 8.12.2011, lk 1.

toimuvad sündmused, näiteks nn kildagaasi revolutsioon USAs. Selle kasulik mõju gaasi hulgimüügihinnale ELi likviidsetel ja konkurentsipõhistel turgudel on olnud märgatavalt suurem võrreldes vähem likviidsete ja konkurentsipõhiste turgudega¹⁵.

Kindlamad tarned

Likviidsemad hulgiturud on suurendanud varustuskindlust ELis. Euroopasse suuremas koguses gaasi tarnivate riikide arv on aastatel 2000–2010 suurenenud 14-lt 23-le. Mõju varustuskindlusele näitavad 2012. aasta veebruari alguse sündmused, kui äärmiselt külmadest ilmadest tingitud erakordselt suur nõudlus gaasi ja elektri järele langes ajale, mil gaasiimport oli vähenenud. Kiiresti ilmunud hinnasignaalid mitmel ELi lääneosa gaasi- ja elektribörsil suunasid gaasitarned sinna, kus neid vajati kõige rohkem, ning aitasid tagada kogu kättesaadava elektritootmisvõimsuse kasutuselevõtu, millega tagati häireteta energiatarned lõpptarbijale.

Rohkem koostööd ja läbipaistvust suhetes kolmandate riikidega

EL ja selle liikmesriigid on tunnistanud, et energiaalaste välissuhete kooskõlastamiseks on vaja teha rohkem tööd,¹⁶ eelkõige seoses suhetega tootja-, transiidi- ja tarbijariikidega¹⁷. See lisab ELile kaalu energiaga seotud kaubandussuhetes.

EL on energia siseturu eeskirjade kohaldamise kasulikkuses veennud ka Lääne-Balkani ja selle naaberriike ning sõlminud nendega energiaühenduse asutamislepingu¹⁸. Energiaühendust saab veelgi laiendada ja seda tulekski teha, et luua EList väljapoole ulatuv ning pidevalt laienev energiaturg. Energiaga kauplemine hästitoimivatel turgudel toob reaalselt kasu ELile, energiaühendusele ja naaberriikidele. Sellised turud loovad väärtust nii impordi- kui ka ekspordiriikide jaoks ning võimaldavad loodusvarasid erinevates piirkondades täiendavalt kasutada. EL abistab ja toetab energiaühenduse riike energia siseturu eeskirjade kohaldamisega seotud probleemide lahendamisel.

Väga hästi on edenenud ka koostöö Vahemere lõunapiirkonna riikidega ühise õigusnorme käsitleva parima tava ja tehniliste standardite kindlaksmääramisel energia siseturu põhimõtete alusel. Sellega tehakse ettevalmistusi taastuvatest energiaallikatest toodetud mahukate energiavoogude vastuvõtmiseks energia siseturul ning ühiste taristuprojektide elluviimiseks Euroopa naabruspoliitika raames.

2.2. Veel rohkem on võimalik saavutada

Lisaks eespool käsitletud saavutustele on veel mitu valdkonda, kus praegu tehtav töö peaks peagi vilja kandma.

Tarbijale paremad võimalused energiakulude kontrollimiseks

¹⁵ Vt töödokument nr 1, kaart 1, lk 31.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 994/2012/EL, 25. oktoober 2012, liikmesriikide ja kolmandate riikide valitsuste vahelisi energiakokkuleppeid käsitleva teabevahetusmehhanismi loomise kohta, ELT L 299, 27.10.2012, lk 13.. Vt ka COM(2012) 218 final.

¹⁷ Euroopa riikide reguleerivad asutused kooskõlastavad rahvusvahelistes küsimustes tehtavat tööd Euroopa energeetikasektori reguleerivate asutuste nõukogu kaudu.

¹⁸ Kirjutati alla 2005. aastal, lepinguosalised on Lääne-Balkani riigid, Ukraina ja Moldova, vaatlejad Norra, Türgi, Armeenia ja Gruusia.

Energiahindade kallinemine tulevikus tõenäoliselt jätkub, muu hulgas seetõttu, et nõudlus kütuse järele ei ole maailmas vaibumas ning ELi vananevate energiasüsteemide hooldamiseks ja moderniseerimiseks on vaja investeringuid¹⁹. Energia siseturu abiga on võimalik tagada, et investeringud tehakse kõige kulutõhusamal viisil ning et tarnijatele avalduv konkurents surve hoiab kodutarbijate ja ettevõtjate maksueelsed kulud kontrolli all. Hinnangute kohaselt võiksid ELi tarbijad odavamale olemasolevale elektritarbimisele üleminekul säästa juba praegu kuni 13 miljardit eurot aastas²⁰. Selline võimalus jääb praegu suurel määral kasutamata, kuna palju on neid, kes veel ei tea kõiki turu pakutavaid võimalusi või ei oska neid täielikult kasutada²¹.

Parem kontroll tarbimise üle tänu nutitehnoloogiale

Uutele osalejatele avatud uued energiateenused ja turustiimulid võimaldavad tarbijal energiat kulutõhusamalt tarbida ja elektrit ise hõlpsamini toota ning aidata seeläbi tarbijal oma arveid paremini hallata.

Seda suundumust toetab tehnika edasine areng. Nutikad mõõtmissüsteemid soodustavad tarbijate mikrotootmist ning aitavad vähendada kodumajapidamiste energiatarbimist. Lisaks võimaldavad nutikad mõõtmissüsteemid kohandada elektritarbimist reaajas vastavalt turuhinnakõikumistele. Sedasi on suudetud kodutarbijate energiakulusid vähendada 13 %, kuid koduautomaatika abil oleks võimalik veelgi rohkem säästa²².

Uus energiatõhususe direktiiv, mis sisaldab sätteid hajutatud elektritootmise ja nõudlusele reageerimise kohta,²³ aitab turul selles suunas areneda. Teenusepakkujate (eelkõige energia- ja telekommunikatsiooniteenused) vahelise koostööga on võimalik tagada vajalike investeringute kulutõhusus²⁴.

Parem juurdepääs ülekandevõrkudele suurendab konkurentsi

Üksnes ülekandevõrkude olemasolust ei piisa. Sama tähtis on ka see, et kõik turuosalised saaksid neid kasutada. Sellisele järeldusele jõudis komisjon 2007. aastal energiaturgude toimimist käsitlevas sektoriuuringus²⁵.

Uued turuletulijad ei ole saanud turul ausalt konkureerida, kuna ülekandetaristule puudub avatud ja mittediskrimineeriv juurdepääs. ELi eeskirjade kohaselt peavad liikmesriigid eraldama energia ülekandega tegelevad ettevõtjad energia tarnijatest²⁶. On tekkinud uus, üksnes energiaülekandele keskendunud ettevõtlusharu, mille rahvusvaheline tähtsus pidevalt kasvab. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikel (ENTSO-E ja ENTSO-G) ja Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametil (*Agency for Cooperation of*

¹⁹ Vt komisjoni teatis, milles käsitletakse energia tegevuskava aastani 2050, lk 2, 5, 6 ja 7. Energiasüsteemi CO₂-heite vähendamine ei oleks kulukam, kui praeguste meetmete jätkamine.

²⁰ Elektrienergia jaemüügiturge käsitlev uuring.

²¹ Tarbijate teadlikkus on kõikjal ELis väike ning pakumisi võrdleb vaid üks tarbija kolmest, vt elektrienergia jaemüügiturge käsitlev uuring.

²² Vaasaeti uuring, „Empower demand”, <http://www.esmig.eu/press/filestor/empower-demand-report.pdf>

²³ KOM (2011) 370.

²⁴ DG CNECT avalikud konsultatsioonid: http://ec.europa.eu/information_society/policy/doc/library/public_consult/cost_reduction_hsi?cost_reduction.pdf.

²⁵ KOM(2006) 851 (lõplik).

²⁶ Praeguseks on komisjon saanud sertifitseerimisotsuse eelnõu kolmeteistkümne liikmesriigi rohkem kui neljakümnele põhivõrguettevõtjalt 99st sertifitseerimist vajavast põhivõrguettevõtjast. Neist 18-le põhivõrguettevõtjale antakse sertifikaat kui omandisuhtest eraldatud ettevõtjale.

Energy Regulators, ACER) on tähtis osa selle tagamisel, et olemasolevat taristut kasutataks tõhusamalt ning et uue taristu kavandamine ja väljatöötamine oleks optimaalne ja lähtuks pigem Euroopa kui ettevõtjate huvidest ning põhineks parimal võimalikul tehnikal. Ettevõtjate eraldamist ja konkurentsieeskirju tuleb jätkuvalt rangelt jõustada, et tagada tõhus juurdepääs ülekandetaristule kogu Euroopas.

Võrkude tõhusam kasutamine ja arendamine

Üleeuroopaliste tehniliste eeskirjadega (siduvad suunised ja eeskirjad) on võimalik võrkude tõhusust veelgi suurendada. Tarnijad ja kasutajad peaksid taristule kergemini juurde pääsema ning saama kasu piiriülese kaubandusega seotud ülekandekulude vähenemisest. Seoses gaasiga on uute ülekoormuse juhtimist käsitlevate eeskirjade ja gaasijuhtmete mahu läbipaistva jaotamise abil võimalik kõrvaldada gaasivõrkudele juurdepääsu takistused. Seoses elektriga peaksid piiriülest turgude tasakaalustamist ja likviidseid päevasiseseid turge²⁷ käsitlevad uued tehnilised eeskirjad koos nutivõrkudega aitama suurendada süsteemi paindlikkust ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri suuremahulist integreerimist ning nõudlusele reageerimise vahendite kasutamist kõrvuti tootmisega. See võimaldab taastuvenergiatootjatel osaleda täiel määral tõeliselt konkurentsipõhisel turul ning võtta endale järk-järgult sama vastutuse traditsiooniliste tootjatega, muu hulgas seoses tasakaalustamisega.

3. ENERGIA SISETURU VÕIMALUSTE IGAKÜLGNE KASUTAMINE

Hästitoimiv energia siseturg hakkab järjest rohkem tulemusi andma. Siiski on veel probleeme, mis tuleb kiiresti lahendada, et energia siseturg 2014. aastaks lõplikult välja kujuneks. Kui meetmeid ei võeta, ei suudeta võib-olla 2020. aastaks üle minna säästvatele, innovaatilistele, vähese CO₂-heitega ja energiatõhusatele süsteemidele ning võib juhtuda, et hädavajalikke investeeringuid ei saa võimalikult väikeste kuludega teha või tuleb neist üldse loobuda.

3.1. Jõustamisega seotud probleemid

3.1.1. Kolmanda energiapaketi rakendamine

Energia siseturu ülesehitus on selge. See on sätestatud kolmandas energiapaketi²⁸ ja seda täiendavates õigusaktides²⁹. Alus õigusaktide näol on olemas, kuid energia siseturu toimimiseks tuleb neid tõhusalt jõustada³⁰. Viivitustel on kahjulik mõju kõigile osalistele ning seetõttu ei saa nendega leppida ei turu avamist käsitlevate õigusaktide ega ka tarbijate tõhusaks kaasamiseks ja kaitsmiseks ettenähtud õigusaktide rakendamisel.

²⁷ Päevasisesed ja tasakaalustavad turud võimaldavad turuosalistel (sh tarbijal) kohandada tootmist ja tarbimist vastavalt muutuvatele tingimustele, eelkõige hindadele. Likviidseid päevasiseseid turge on vaja selleks, et tarne- ja nõudlusgraafikut oleks võimalik tunnipõhiselt kohandada, mida kõikjal Euroopas veel teha ei saa. Piiriülesed tasakaalustamisturud aitavad vältida tarbetut kulu, mis tekib siis, kui tasakaalustamist püütakse teha üksnes ühe riigi piires. Tänu sellisele korrale tasakaalustatakse nõudlust ja pakkumist igas ajaraamistikus piiriülel tasemel.

²⁸ Direktiivid 2009/72/EÜ ja 2009/73/EÜ ning määrused (EÜ) nr 713/2009, 714/2009 ja 715/2009.

²⁹ Eelkõige määrus nr 994/2010, milles käsitletakse gaasivarustuse kindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2004/67/EÜ, REMIT ning ettepanek üleeuroopalise energiataristu suuniseid käsitleva määruse kohta.

³⁰ Kolmanda energiapaketi rakendusmeetmete üksikasjad on sätestatud komisjoni teatistes „Ühtse turu parem juhtimine”, COM(2012) 259 final. Kõnealusele teatisele viidates kutsus Euroopa Ülemkogu 2012. aasta oktoobris liikmesriike üles võtma kiiresti meetmeid. Rakendusmeetmete järelmeetmed võetakse muu hulgas Euroopa semestri raames.

Komisjonil on prioriteetse küsimusena algatanud rikkumismenetlused selliste liikmesriikide vastu, kes ei ole veel kolmanda energiapaketi direktiive täielikult või nõuetekohaselt üle võtnud³¹. Komisjonil on kavas esitada korrapäraselt ülevaateid energia siseturгу käsitlevate õigusaktide rakendamise ja rikkumismenetluste kohta üksikutes liikmesriikides.

Komisjon lihtsustab Euroopa energeetikasektorit reguleerivate asutuste nõukogu toel liikmesriikide parimate tavade vahetamist peamistes tarbijatega seotud küsimustes, mis hõlmavad muu hulgas hinnavõrdlusvahendeid, hinnakujunduse ja arvete läbipaistvust ning vähekindlustatud tarbija mõiste määratlemist.

Energeetikasektorit reguleerivaid riigiasutusi kutsutakse üles jagama tarbijatele teavet. Komisjon avaldab enne 2012. aasta lõppu veebis juhised selle kohta, kuidas leida teavet energiatarbija õiguste ning tarbijateabe ja -kaitseallikate kohta liikmesriikide energiaturgudel.

3.1.2. Võrdsete võimaluste tagamine

Energeetikasektorit reguleerivad asutused ja pädevad asutused ELis ja liikmesriikides peavad otsustavalt tegutsema, et tagada kõigi turul osalevate ettevõtjate võrdne kohtlemine ning luua neile võrdsed võimalused ja neid võimalusi hoida³². Komisjon hakkab aktiivselt jõustama konkurentsieeskirju.

See on oluline eelkõige juhul, kui pika aja jooksul tegutsenud ettevõtjate saavutatud eelised hakkavad takistama uute ettevõtjate turule tulemist. Komisjon jätkab monopole ja riigiabi käsitlevate eeskirjade jõustamist energeetikasektoris, et vältida õigusaktidega kõrvaldatud konkurentsitakistuste taasteket ettevõtjate või riigiasutuste võetud meetmete tulemusel, mis võiks kaasa tuua moonutusi turul.

Komisjon avaldab riigiasutustele survet, et kontsessioonid näiteks hüdroelektrijaamade, energiasalvestite või jaotusvõrkude käitamise kohta antaks täielikult kooskõlas aluslepingu ja ELi teiseste õigusaktide põhimõtetega. Kõige paremini sobiks see, kui kõnealuste kontsessioonide sõlmimiseks korraldataks mittediskrimineerival alusel riigihange, kasutades selliseid avatud vahendeid nagu enampakkumised. Komisjonil on kavas hinnata, kas kehtivad reguleerivad meetmed on selle eesmärgi saavutamiseks piisavad.

Tähtis on tagada võrdsed võimalused ka ELi ja muude riikide ettevõtjate vahel. Siseturueeskirjad ja kauplemine likviidsetel energiabörsidel avab ELi energiaturu kolmandate riikide ettevõtjatele, kes end ELis registreerides saavad Euroopa ettevõtjatega samad õigused ja kohustused. Tänu sellele, et Euroopa turul puuduvad gaasi- ja elektriimpordi piirangud ja

³¹ Vt töödokument nr 1, 4. osa. Alates 2011. aasta septembrist on komisjon algatanud 19 rikkumismenetlust seoses direktiivi 2009/72/EÜ ülevõtmata jätmisega ning 19 rikkumismenetlust seoses direktiivi 2009/73/EÜ ülevõtmata jätmisega. 2012. aasta 24. oktoobriks oli lõpetatud üksnes 12 juhtumit ning ülejäänute puhul menetlus jätkub. See ei piira komisjoni õigust algatada rikkumismenetlus hiljem teatavate sätete ülevõtmata jätmise tõttu, kui sellised puudused tuvastatakse nt muu kui vastavuskontrolli käigus (kõikide teatatud siseriiklike ülevõtmismeetmete vastavust ELi õigusele kontrollitakse).

³² Konkurentsiseaduse jõustamine on aidanud tagada võrdsed võimalusi energeetikasektoris, nt monopolivastane kohtuasi E.ON vastu (2008), GDF Suez/International Power ühinemise kohtuasi (2011) ning gaasisektoris RWE (2009) ja ENI (2010) kohtuasjad.

maksud, on see turg üks maailma suurimatest avatud energiaturgudest ning annab head eeskujude, kuidas maailma energiakaubandust veelgi hõlbustada. ELi kaubanduspoliitika eesmärk on tagada, et ELi ettevõtjad saaksid konkurentide koduturgudel väljaspool ELi konkureerida võrdsel alusel. Viiesaja miljoni tarbijaga energia siseturгу suurendab ELi ja selle ettevõtjate osatähtsust rahvusvahelises kaubanduses.

3.1.3. Liikmesriikide vaheliste erinevuste vähendamine

Kui EL soovib välja arendada ühtse elektri- ja gaasiturgu, ei tohi ühtegi piirkonda ega liikmesriiki välja jätta. Kuid energiaturgu väljaarendamise majanduslikud tingimused on riigiti väga erinevad,³³ näiteks kui võrrelda gaasiturude väljaarendamist ELi loode- ja ELi idaosas.

Komisjon ja Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet püüavad erinevusi vähendada eelkõige piirkondlike algatustega, mis peaksid aitama luua täiendavaid piirkondlikke gaasi- ja elektribörse ning liita täielikult elektriturud kõikjal ELis nii kiiresti kui võimalik³⁴.

Liikmesriikides, kus on ainult üks tarnija ning võrguühendused muude tarnijatega puuduvad, ei ole aga piirkondlike turukorralduste jõustamisest palju kasu. Komisjon on võtnud endale ülesande aidata neil liikmesriikidel teistele järele jõuda. Kuid selle õnnestumiseks peavad kõnealused riigid viima läbi põhjalikud reformid.

Liikmesriigid peavad elavdama konkurentsi, milleks tuleb välja arendada taristu eelkõige piiriülese kauplemise toetamiseks ja kõrvaldada turule sisenemise tõkked.

3.2. Tarbijatega seotud probleemid: tarbijal tuleb aidata kasutada võimalusi

Tarbijakaitse-eeskirjade range jõustamine on väga tähtis, kuid sellest üksi ei piisa. Selleks et siseturgu oleks tarbija jaoks võimalikult kasulik, tuleb neile, sealhulgas üksikisikutele ja väikeettevõtjatele anda võimalus turul aktiivselt osaleda ning pakkuda selleks stiimuleid.

Praegu on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning kodumajapidamised passiivsemad kui suured tarbijad ning seetõttu kaotajate poolel, kuna olemasolevad hinnaerinevused jäävad kasutamata. Selle üks põhjus võib olla vahetõhus tarbijakaitse ning läbipaistvuse või tarbijasõbraliku teabe puudumine, mis tekitab tarbijates rahulolematust³⁵ ja vähendab nende usaldust. Kuid teenused muutuvad mitmekesisemaks ning lisandväärtusega teenused arenevad üksnes siis, kui tarbijatel on huvi turul osaleda³⁶.

³³ Vt töödokument nr 1, 2. ja 3. osa.

³⁴ Komisjoni teatis „Piirkondlike algatuste tähtsus tulevikus”, KOM(2010) 721 (lõplik).

³⁵ Tarbijate hinnang elektri- ja gaasiturgudele on madal. 2012. aastal oli elektriturgu 30 teenusteturu hulgas 26. kohal. Eriti madal oli hinnang Lõuna-Euroopa riikides (kõige kõrgem hinnang oli Luksemburgis ja kõige madalam Bulgaarias). Gaasiturgu on 30 teenusteturu hulgas 21. kohal (paremusjärjestuse eesotsas on Sloveenia ja lõpus Belgia). Nii elektri- kui ka gaasiturude puhul anti halb hinne seoses valikute, võrreldavuse ning tarnija vahetamise ja hindadega, mis osutab, et tarbijad ei kasuta täiel määral säästuvõimalusi, mis on loodud turu liberaliseerimisega. Täpsed tulemused riikide kaupa on esitatud töödokumendis nr 1, 3. osas. Vt http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/cms_en.htm.

³⁶ Seda on tunnistanud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, kes edendab kodanikuühiskonna organisatsioonidega tehtud töö põhjal informeeritud ja struktureeritud arutelu energiaküsimuste üle kodanikuühiskonnas ning organiseeritud kodanikuühiskonna ja otsustajate vahel.

3.2.1. Mitmekesiste ja innovaatiliste teenuste viimine tarbijani

Sobivama pakkumise saamiseks peab võib-olla vahetama tarnijat, et vähendada arveid või parandada teenuse kvaliteeti, ning valima sellise hinnavalemi, mis soodustab energia tõhusat kasutamist või lihtsustab mikrotootmist, jne. Konkurentsipõhistel turgudel on tarbijatel mitmekesine valik, kuna tarnijad püüavad arvestada tarbijate erinevaid vajadusi ja eelistusi. Mõni tarnija on keskendunud hinnateadlikule tarbijale ning konkureerib hinna alusel, samal ajal muud tarnijad panevad rõhu kvaliteetsele teenusele või lisandväärtusele ja kõrvalteenustele või isegi seovad energiateenused muude teenustega (nt telekommunikatsiooniteenused).

Nutiarvestite kiire kasutuselevõtt ELi õigusaktide kohaselt võib anda tõuke nõudlusele reageerimiseks vajalike teenuste või muude innovaatiliste ja nutiteenuste turuletoomiseks. Näiteks võib tarbijale anda võimaluse kasutada madalamaid hindu vähese nõudlusega perioodil ning piirata energiatarbimist tippajal. See on tarbija jaoks kasulikum ning laiendab veelgi tema valikuvõimalusi. Kõnealuste teenuste pakkumine ei sõltu üksnes sellest, kas ettevõtjad suudavad rahuldada tarbijate erinevaid soovide ja võimalusi seoses nende energiatarbimisega, vaid selleks on vaja ka mitmekesiseid, paindlikke ja/või dünaamilisi tariifisüsteeme³⁷.

Praegu on aga paljudes liikmesriikides hinnad reguleeritud ning see takistab tarnijatel pakkumast atraktiivseid teenuseid³⁸ ning täpseid vajadusi arvestavaid ja dünaamilisi tariifisüsteeme. See ei soosi uusi turuletulijaid, kes võiksid turgu valitsevale ettevõtjale konkurentsi pakkuda. Mõnes liikmesriigis on riik määranud teatava tarbijarühma või kõigi tarbijarühmade jaoks hinnad, mis on isegi madalamad turuhinnast. See võib tekitada energiahinnast tingitud puudujäägi, mis tuleb katta energiaettevõtjatel või riigi vahenditest, millest omakorda võivad tuleneda suured kulud tulevaste energiatarbijate või maksumaksjate jaoks. Samuti ei innusta see energiat tõhusalt kasutama. On selge, et selline olukord ei ole majanduslikult jätkusuutlik ning takistab konkurentsipõhise turu väljaarendamist.

Isegi kui reguleeritud hinnad võimaldavad katta käitamiskulusid, ei anna need õigeid hinnasignaale, mis on vajalikud tulemuslike investeeringute tagamiseks. Investorid tajuvad seda poliitilise sekkumise näitajana ning see pidurdab investeeringuid. Kuigi paljudes liikmesriikides³⁹ lastakse juba elektri- ja gaasihindadel vabalt kujuneda, sealhulgas jaetarbijate jaoks, ning komisjon on mitme muu liikmesriigiga⁴⁰ leppinud kokku reguleeritud hindadest loobumise tähtajad, sekkub enamik liikmesriike ikka veel mingil viisil jaemüügihinna kujundamisse.

Komisjon on varem alustanud mitu rikkumismenetlust selliste liikmesriikide vastu, kes reguleerivad hindu tööstustarbijatele. Euroopa Kohtu hiljutise otsuse kohaselt on hindade reguleerimine kooskõlas ELi õigusega üksnes rangelt määratletud juhtudel⁴¹.

Liikmesriigid peaksid püüdma lõpetada elektri- ja gaasihindade reguleerimise kõigi tarbijate puhul, sealhulgas kodumajapidamised ja VKEd, võttes arvesse

³⁷ BEUC, *Empowering Consumers through Smart Meters*, (lk 23–26); <http://bit.ly/JKn9R7>

³⁸ See võib olla üks põhjus, miks tarnija vahetamise määr on mitmes liikmesriigis madal. Üksikasjad tarnija vahetamise määra kohta – vt töödokument nr 1, 3. osa.

³⁹ Sealhulgas Austria, Luksemburg, Madalmaad, Rootsi, Saksamaa, Sloveenia, Soome, Tšehhi Vabariik, Ühendkuningriik.

⁴⁰ Rumeenia, Kreeka, Portugal.

⁴¹ Kohtuasi C-265/08, Federutility ja teised versus Autorităţ per l'energia elettrica e il gas.

universaalteenuse osutamise kohustust ning vähekindlustatud tarbijate tõhusat kaitsmist. Tarnijad peaksid selgelt sõnastama, millised on erinevad elemendid tarbija poolt makstavas lõpphinnas, et toetada teadlike otsuste tegemist.

Komisjon nõuab struktuurireformide osana liikmesriikidelt jätkuvalt ajakavasisid reguleeritud hindadest järkjärguliseks loobumiseks. Komisjon jätkab turupõhise hinnakujunduse edendamist jaemüügiturgudel ning algatab muu hulgas rikkumismenetlusi selliste liikmesriikide vastu, kes jätkavad hindade reguleerimist, mis ei vasta ELi õiguses sätestatud tingimustele.

3.2.2. Sihipärane toetus vähekindlustatud tarbija paremaks kaitsmiseks

Energia lõpphind tarbijale võib lähiaastatel jätkata tõusmist, mis mõjutab eelkõige majanduslikult halvemas seisus tarbijaid. Seepärast tuleks neid piisavalt kaitsta. Kuid üldiste energiahindade langetamiseks kavandatud toetused või õiguslik reguleerimine kipuvad vähendama tõhusa energiakasutuse stiimuleid ning ei ole suunatud konkreetsetele neile, kes kõige rohkem toetust vajavad; samuti võivad need moonutada konkurentsi. Sotsiaalpoliitika alla võivad kuuluda finantsmeetmed vähekindlustatud tarbijate toetamiseks, kuid kulutõhusam abi on energiatõhususe suurendamine⁴².

Energiasektoris käimasolevad muudatused võivad tekitada täiendavaid probleeme teatavatele tarbijatele, kellel võib-olla ei ole vahendeid või võimalusi (kirjaoskus, juurdepääs teabele internetis ja mujal) selleks, et uuel turul aktiivselt osaleda ja pakutavat kasu saada. Sellised tarbijad võivad vajada täiendavat mitterahalist abi, et aidata neil muu hulgas oma õigustest ja kohustustest paremini aru saada.

Vähekindlustatud tarbijate olemasolu ei ole argument turu jätkuva liberaliseerimise vastu, kuid see näitab selgelt, et piisava kaitse tagamine, eelkõige vähekindlustatud tarbijatele, on üks võtmetegur ELi energia siseturu väljakujundamisel.

Liikmesriigid peaksid vähekindlustatud tarbijatele andma sihipärast abi, et vähendada nende majanduslikku haavatavust ja aidata neil teha teadlikke valikuid üha keerukamatel jaemüügiturgudel. Komisjon annab suuniseid ja lihtsustab parimate tavade vahetamist, et aidata liikmesriikidel kindlaks määrata, kes on vähekindlustatud energiatarbijad ja miks.

Liikmesriigid peaksid tarbija haavatavuse ja kütteostuvõimetuse käsitlemisel rõhutama energiatõhususe suurendamise tähtsust.

3.3. Üleminekuga seotud probleemid: Euroopa energiasüsteemid peavad vastama tulevikuvajadustele

Euroopa energiasüsteemid on suure ülemineku alguses. ELi energiasüsteemide väljavahetamiseks, nende CO₂-heite vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks ning varustuskindluse tagamiseks on vaja teha märkimisväärsed investeeringuid. EL toetab selliseid investeeringuid erinevate vahendite kaudu, nagu Euroopa majanduse elavdamise

⁴² Komisjon tegi 20. juunil 2011 ettepaneku võtta vastu uus direktiiv, millega soovitakse kiirendada liikmesriikide jõupingutusi energiatõhususe suurendamiseks kogu energiaahelas - energia muundamisest ja jaotamisest kuni selle lõpptarbimiseni. 4. oktoobril 2012 kiitis nõukogu heaks energiatõhususe direktiivi käsitleva poliitilise kokkuleppe. Euroopa Parlament hääletas kokkuleppe poolt 11. septembril 2012.

energeetikakava, tulevane Euroopa ühendamise rahastu, ELi ühtekuuluvuspoliitika⁴³ ja Horisont 2020⁴⁴. Investeeringuid tehakse,⁴⁵ kuid neid tuleb kiirendada, kui soovime püstitatud eesmärged saavutada.

Energia siseturg võib ELi üleminekul aidata: hästitoimivad turud edendavad ja toetavad süsteemi muutmist palju tõhusamalt ja väiksemate kuludega kui mis tahes tsentraalne kavandamine või süsteemi uuendamine üksnes toetuste abil. Kuid süsteemi muutmise eelduseks on nõuetekohaselt ühendatud ja tänapäevane taristu.

3.3.1. Vajalike investeeringute soodustamiseks peab turg toimima

Enne liberaliseerimist oli kontroll kogu süsteemi üle alates tootmisest kuni tarbimiseni vertikaalselt integreeritud riiklike energiaettevõtjate käes. Kui areneb välja konkurentsipõhine turg, kus on mitu tootjat ja eraldiseisvad võrguettevõtjad, ei saa üks ettevõtja iseseisvalt tagada elektrisüsteemi usaldusväärsust. Turuosalisel sõltuvusel üksteisest. Tuule- ja päikeseenergia ulatuslikum kaasamine⁴⁶ suurendab pakkumise ja nõudluse mitmekesisust ning muudab keerulisemaks pakkumise ja nõudluse pidevat tasakaalus hoidmist, vähemalt seni kuni nõudlusele reageerimine ja energia salvestamise võimalused paranevad.

Elektrisüsteemiga seotud probleeme on aga võimalik lahendada eeldusel, et reguleeriva raamistikuga määratakse täpselt kindlaks erinevate osalejate ülesanded lõpptarbijate elektrienergiaga varustamisel. Sellise osalejad on näiteks tootjad, võrguettevõtjad, nõudlusega seotud teenuste pakkujad, tarnijad ja tarbijad. Paindlik nõudlus ja pakkumine võib olla tasuv ja peaks end ära tasuma turupõhiste hinnasignaalide (lühiajalised, keskpikad ja pikaajalised) ilmnemise kaudu, mis edendavad tõhusat energiatootmist ja elektrienergia kasutamist. Sellega seoses täiendatakse õigusakte monopole käsitlevate eeskirjade jõustamisega. Tuleb vältida riigi sekkumist, mis pidurdab erainvesteeringute tegemist ja õõnestab siseturgu.

Paindlikkus

Turg, millel lastakse toimida, kajastab alati energia majanduslikku väärtust mis tahes ajahetkel. Hinnad langevad, kui pakkumine järsult suureneb (nt kui on kasutada palju tuule- ja päikeseenergiat) ning tõusevad, kui energiat napib.

Sellised dünaamilised hinnasignaalid on väga olulised selleks, et innustada tarbijaid ja nõudlusepoole teenusepakkujaid vähendama tarbimist tippnõudluse ajal. Elektrienergia sektoris ei ole hinnamuutused tavaliselt nõudluse mahtu eriti mõjutanud, kuid kui võetakse kasutusele nutivõrgud ja -arvestid, on võimalik hakata realselt kasutama üksiktarbijate või tarbijarühmade nõudluse paindlikkuse võimalusi.

Hinnasignaalid on sama tähtsad ka pakkumise paindlikkuse suurendamiseks, mis võimaldaks energia salvestamist või tootmismahтусid vajaduse korral kiiresti suurendada või vähendada.

⁴³ Aastateks 2007–2013 on eraldisi kavandatud vähemalt 11 miljardit eurot. Komisjon on teinud aastateks 2014–2020 ettepaneku koondada ELi ühtekuuluvuspoliitika meetmed taastuvenergeetikale ja energiatõhususele, sealhulgas nutivõrkude arendamisele, ning keskenduda põhjalikult teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile. Liikmesriigid ja piirkonnad peavad tagama, et selline rahastamine täiendaks erainvesteeringuid ning võimendaks neid, mitte ei tõrjuks välja.

⁴⁴ Algatuse eesmärk on toetada sihipäraselt teadus- ja arendustegevust.

⁴⁵ Vt energeetika infrastruktuuri investeerimisprojekte käsitlev komisjoni talituste töödokument (*Investment projects in Energy Infrastructure*) ehk töödokument nr 2.

⁴⁶ Energia tegevuskava kohaselt on taastuvenergia 2050. aastaks ELi energiasüsteemis tähtsaim osa ning selle osakaal elektritootmises on väga suur juba 2030. aastaks.

Töökindlam ELi heitkogustega kauplemise süsteem⁴⁷ ja turg koos võivad tagada optimaalsed investeeringud ja elektrisüsteemide kvaliteedi tulevikus.

Poliitikakujundajatele ja tarbijatele võib muret tekitada hindade muutlikkus. Liikmesriikide turgude sidumine vähendab riski, kuna on vähem tõenäoline, et järsud tõusud ja langused toimuvad kõigis riikides samal ajal. Parem valmisolek nõudlusele reageerimiseks ning paindlik tootmine ja energia salvestamine aitavad tippkoormusega toime tulla. Puuduvad tõendid selle kohta, et volatiilsemad lühiajalised turud tooksid kaasa keskmiste hindade tõusu, eriti juhul, kui toimub pidev tagavaratootmine.

Tarnijad saaksid lühiajalise hinnavolatiilsusega seotud riske maandada pikemaajalistel forvardturgudel. Jaemüüjad saavad pakkuda innovatiivseid hinnapakette tarbijatele, kes eelistavad paindlikke tarnelepinguid, mis võimaldavad neil nutikate mõõtmissüsteemide ja seadmete abil energiakulusid optimeerida ning tarbida rohkem siis, kui hinnad on madalamad.

Kokkuvõttes võivad nõuetekohaselt toimivad pikaajalised ja lühiajalised hulgimüügiturud (eelkõige päev-ette ja päevasisesed turud ning tasakaalustavad ja kõrvalteenuste turud), mis kajastavad energia majanduslikku väärtust igas piirkonnas igal ajahetkel, aidata suunata investeeringuid sinna, kus need annavad kõige rohkem tulemusi.

Komisjon teeb eelkõige järgmist:

- tagab, et igas ajaraamistikus hästitoimivaid piiriüleseid jaemüügiturge arendatakse edasi ning töötab selleks välja võrgueeskirjad⁴⁸. Komisjon loodab, et Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet, ENTSOd, Euroopa Parlament ja liikmesriigid aitavad tal tagada võrgueeskirjade kavakohase rakendamise⁴⁹. Võrgueeskirjadega kehtestatakse ühised eeskirjad, millega võimaldatakse võrguettevõtjatel, tootjatel, tarnijatel ja tarbijatel turul tõhusamalt tegutseda;

- aitab kiirendada energia salvestamise ja paindliku tootmise integreerimist; selleks püüab ta muu hulgas leida vastuseid lahendamata regulatiivsetele küsimustele Euroopa tasakaalustavaid turge käsitlevate võrgueeskirjade kontekstis. Komisjon kaalub esilekerkivate regulatiivsete ja tehniliste küsimuste käsitlemiseks koordineerimisalgatuse loomist. Komisjon analüüsib energiatehnoloogiat ja innovatsiooni käsitlevas teatises, mis peagi avaldatakse, kuidas siduda tehnoloogia (sh energia salvestamise tehnoloogia ja mikrotootmise) arendamine turu arenguga Euroopas, et saavutada kliima- ja energiaeesmärke.

Riigi sekkumise optimeerimine: vähese CO₂-heitega energiaallikate osakaalu suurendamine

Et saavutada kasvuhoonegaaside vähendamise kokkulepitud eesmärke väiksemate kuludega, loodi ELi heitkogustega kauplemise süsteem. See on turupõhine vahend, mis on kujundanud Euroopas ühtse CO₂-hinna. Alates 2013. aastast on ka CO₂-turu korraldus täiesti „euroopalik”, mis aitab lihtsustada energia siseturu üleminekut säästvatele, vähese CO₂-heitega ja tõhusatele energiasüsteemidele, soodustades investeeringuid vähese CO₂-heitega

⁴⁷ Direktiiv 2003/87/EÜ, muudetud direktiividega 2008/101/EÜ ja 2009/29/EÜ

⁴⁸ Vt punkt 2.2. Võrkude tõhusam kasutamine ja arendamine.

⁴⁹ Komisjoni otsus, 19. juuli 2012, võrgueeskirjade ja -suuniste väljatöötamist käsitlevate iga-aastaste prioriteetide nimekirja koostamise kohta 2013. aastaks, 2012/413/EL.

tehnoloogiasse⁵⁰ ning vähese CO₂-heitega kütuste kasutamist CO₂-heitemahukate kütuste asemel.

Eespool nimetatud üleminek nõuab riigipoolse toetuse optimeerimist, et tagada vajalike investeeringute tegemise järjepidevus.

Praegu rakendatakse liikmesriikides erinevate energiaallikate puhul erinevaid otsese või kaudse riigiabi vorme ja/või lisatakse tarbijale. Kui energia siseturu väljakujundamine jätkub nii nagu eespool on kirjeldatud ning tootmiskulud langevad ja CO₂-turg areneb, tuleb kõik toetusmehhanismide vormid korrapäraselt läbi vaadata.

Näiteks taastuvenergia toetuskavad, nagu ka mõned kohustuslikud eeskirjad eelistatud võrkupääsu kohta,⁵¹ võeti kasutusele siis, kui turg ei olnud veel lõplikult avanenud ja tavatootmise väliskulude sisestamine energiahindadesse oli pooleli ning suurem osa taastuvenergiaga seotud tehnoloogiast oli alles väljatöötamise algetapis. Pärast seda on turud ja tehnoloogia arenenud.

Komisjon avaldab juhised parima tava ja taastuvenergia toetuskavade ja toetuskava reformi rakendamisel saadud kogemuste kohta⁵².

Eesmärk on riikide lähenemisviise paremini kooskõlastada, järgides samal ajal kulutõhususe ja järkjärgulise vähendamise põhimõtet ning vältides siseturu killustumist. Mida tõhusamad on kavad, seda odavamaks taastuvenergia muutub ning mida paremini need on omavahel kooskõlas, seda lihtsam on taastuvenergiaallikad kõikjal ELis ja väljaspool seda kasutusele võtta.

Komisjon vaatab praegu läbi keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevaid suuniseid, et kajastada muudatusi tehnoloogiamaastikul ja ELi poliitikaeesmärke energiasektoris ning vähendada samal ajal konkurentsimoontusi siseturul.

Läbivaatamisega püütakse tagada, et riigiabi järelevalve lihtsustaks abi andmist juhul, kui see on hästi kavandatud, sihtotstarbeline, konkurentsi võimalikult vähe moonutav ning kui paremaid võimalusi (reguleerivad või turupõhised vahendid) ei ole. Komisjon toetab eelkõige lahendusi, mis on kulutõhusad ja millega edendatakse piiriülest integreerimist.

Komisjonil on kavas aktiivselt toetada G20 riikide eesmärki kõrvaldada kõik keskkonnakahjulikud toetused, sealhulgas sellised allesjäänud otsesed ja kaudsed toetused, millega soodustatakse fossiilkütuste kasutamist⁵³.

Riigi sekkumise optimeerimine: elektrivarustuskindlus

Mõned liikmesriigid on kehtestanud eraldi toetused tootmisvõimsuse kättesaadavuse eest turul, või kavatsevad seda teha, kuna nad on mures, et ainult energiamüügil keskendunud turud ei taga investeeringuid tootmisse sellises mahus, mis on vajalik varustuskindluse

⁵⁰ Sealhulgas süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine.

⁵¹ Direktiiv 2009/28/EÜ.

⁵² COM(2012) 271 final.

⁵³ Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava, KOM(2011) 571 (lõplik), sisaldab vahe-eesmärki, mille kohaselt on aastaks 2020 keskkonnakahjulikud toetused järg-järgult kaotatud. Ka 2011. ja 2012. aasta majanduskasvu analüüsis (KOM(2011) 11 (lõplik), KOM(2011) 815 (lõplik)) kutsutakse üles kaotama keskkonnakahjulikud toetused. Lisaks on G20 riikide kohtumise ja Rio+20 konverentsi kontekstis võetud globaalsel tasandil kohustus reformida fossiilkütustega seotud toetusi.

tagamiseks ka kaugemas tulevikus. Sellised võimsuse tagamise mehhanismid on pikemaks ajaks kavandatud vahendid, millega tagatakse tuluvoog (valitud) tootjatele ja kohustatakse tarbijat pakutava võimsuse eest maksma⁵⁴.

Komisjoni arvates võivad aga võimsuse tagamise mehhanismid anda vastupidise tulemuse, kui neid piisavalt hästi ei kavandata ja/või kui need liiga vara kasutusele võetakse või jäetakse ELi tasandil nõuetekohaselt kooskõlastamata. Kui võimsuse tagamise mehhanismidega ei käsitleta nõudluse vähenemist õiglaselt, võidakse energiatõhusate või nõudluspõhiste lahenduste asemel jääda tootmispõhiste lahenduste juurde. Kui selliste mehhanismide puhul ei eristata põhikoormust tippkoormusest, ei ole piisavalt huvi arendada paindlikke tootmisvõimsusi. Võimsuse tagamise mehhanismid moonutavad üleeuroopalist hinnasignaali ja tõenäoliselt soosivad energiatootmisel fossiilkütuste kasutamist mitmekesisemate taastuvenergiaallikate kasutamise asemel (mahus, mis ületab elektrisüsteemide tasakaalus hoidmiseks vajaliku taseme). Seetõttu võivad sellised mehhanismid takistada CO₂-heite vähendamise ja ressursitõhususe eesmärkide saavutamist.

Hästitoimival energiaturul sõltuvad elektritootmisse investeerimise stiimulid ja elektrivarustuskindlus ka arengusuundadest CO₂-turul. Komisjon pakub välja võimalikke struktuurimeetmeid, et vähendada majanduskriisi tõttu heitkogustega kauplemise süsteemis tekkinud saastekvootide ülemäärast pakkumist⁵⁵. Sellega suurendatakse investorite kindlustunnet ning vähendatakse vajadust riiklike meetmete järele.

Võimsuse tagamise mehhanismid ei taga piisavat tootmist ega varustuskindlust ning kui sellised mehhanismid on halvasti kavandatud, kipuvad need investeerimissignaale moonutama. Sellisel kujul võivad need meetmed häirida piiriülest kaubandust ja konkurentsi, kuna nad võivad sulgeda liikmesriikide turud mujal ELis toodetud energiale ning moonutada tootmisvõimsuste paigutust siseturul. Riiklikud võimsuse tagamise mehhanismid võivad suurendada kõigi liikmesriikide kulusid, kuna need ei lase tootmisvõimalusi parimal võimalikul viisil kasutada ja vähendavad piiriülest paindlikkust.

Komisjon arvates peaksid võimsuse tagamise mehhanismid kuuluma ELi siseturueeskirjade, sealhulgas riigiabi kontrolli ja direktiivi 2009/72/EÜ kohaldamisalasse, .

Liikmesriigid peaksid tõendama, et neil on vaja kasutada alternatiivsete lähenemisviiside asemel selliseid mehhanisme. Alternatiivid oleksid näiteks tippkoormuse vähendamise meetmed, impordi suurendamine sobivate võrguühenduste kaudu ning nõudluse poole ettevõtjate ja jaetarbijate lihtsam osalemine turul. Piiriülene elektrikaubandus peab jätkuma ka ajal, mil tootmisvõimsus on piiratud. Jaotusmenetlused peavad olema läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

Liikmesriigid peaksid põhjalikult analüüsima, kas tootmisse investeeritakse liiga vähe ja miks see nii on. Enne sekkumise kavandamist peaksid liikmesriigid püüdma leida kõigile probleemidele piiriülelised lahendused. Võimsuse tagamise mehhanismides on vaja arvesse võtta mõju, mida sekkumismeetmed avaldavad naaberliikmesriigile ja energia siseturule. Tuleb vältida energia siseturu killustumist.

⁵⁴ Mõnes liikmesriigis kavandatud sekkumismeetmed on pikaajalised pakkumise kindlustamise lepingud, mille üks osaline on riik või riigi poolt määratud üksus. Võimsuse tagamise mehhanisme tuleb eristada lühiajalistest mehhanismidest, mille eesmärk on tagada pakkumise ja nõudluse tasakaal reaalajas isegi siis, kui ühel või teisel poolel toimub järsk muutus.

⁵⁵ Vt teatis Euroopa CO₂-turu olukorra kohta 2012. aastal, COM(2012) 652.

Komisjon käivitab avalikud konsultatsioonid elektrivarustuskindluse, tootmise piisavuse ja energia siseturu valdkonnas.

Konsultatsioonide tulemuse ning liikmesriikide ja sidusrühmadega tehtava täiendava töö põhjal võib komisjon teha ettepaneku järelmeetmete kohta.

Varustuskindluse tagamiseks peavad koostööd tegema liikmesriigid, kes suudavad kriisi korral kiiresti reageerida ning pakkuda pikaajalisi lahendusi varustuskindlusega seotud probleemide käsitlemiseks. Seoses energiasüsteemide tihedama integreerimisega tuleb suurendada koordineerimist ja koostööd riikide vahel, et teha kindlaks ja vähendada riske ning tagada valmisolek kriisi korral.

Komisjon moodustab elektrivaldkonna koordineerimise rühma, kelle ülesanne on lihtsustada koostööd elektrivarustuskindluse valdkonnas, mis hõlmab muu hulgas piisavat tootmist ja piiriüleste võrkude stabiilsust.

3.3.2. Võrkude tihedam integreerimine, kiirem moderniseerimine ja parem kasutamine

Rohkem võrke ELi energiaturgude integreerimiseks

Energiat peab saama edastada sinna, kuhu vaja, ilma et seda takistaksid füüsilised tõkked riigipiiril. Selleks tuleb muu hulgas käsitleda kavandamata elektrivoogude („ringvood”) mõju turgude piiriülesele integreerimisele. Energiavõrkudesse on vaja teha suuri investeeringuid, et aidata teatavad ELi piirkonnad isolatsioonist välja⁵⁶ ja saavutada Euroopa 2020. aasta eesmärgid.

Investeeringute tegemist on vaja tingimata tõhustada, nagu on rõhutatud Euroopa ühendamise rahastut käsitleva määruse ettepanekus⁵⁷. Tulevaste energiavõrkude kindlaksmääramist kooskõlas keskkonnavalaste õigusaktidega on juba alustatud. 2011. aasta oktoobris esitas komisjon üleeuroopalise energiataristu suuniseid käsitleva määruse ettepaneku⁵⁸. Selles määratletakse 12 esmatähtsat koridori ja ala, mis hõlmavad elektri- ja gaasivõrke ning nafta ja CO₂ transportimise võrgustikke, ning kehtestatakse eeskirjad ühishuviprojektide kindlaksmääramiseks. Komisjon teeb ettepaneku kiirendada loamenetlusi, tõhustada kulude jaotamist riikide vahel ning finantstoetusi.

Energiataristu paketi kiire vastuvõtmine ja rakendamine on keskse tähtsusega, nagu rõhutas Euroopa Ülemkogu 9. detsembri 2011. aasta kohtumisel.

Kiirem moderniseerimine nutivõrkude kasutuselevõtuks

Kuna vajadus paindliku ja tõhusa energiavarustuse järele üha kasvab ning hajatootmist ja nõudluse poole osalemist tuleb kohandada, on vaja kooskõlastatud meetmeid, et võtta kasutusele nutivõrgud Euroopa, piirkonna ja kohalikul tasandil. Nutivõrkude kasutuselevõtt eeldab digitaaltaristut. Komisjon on teinud üleeuroopalisi telekommunikatsioonivõrke hõlmavate suuniste kohta määruse ettepaneku,⁵⁹ milles käsitletakse prioriteetse valdkonnana muu hulgas digitaalteenuste taristu väljaarendamist. Selleks et nutivõrkude kasutuselevõtt

⁵⁶ Vt 2011. aasta veebruari Euroopa Ülemkogu järeldused. Eelkõige tuleks ELi võrkudega sünkroniseerida Venemaa ja Valgevene elektrisüsteeme kasutavad Balti riigid.

⁵⁷ KOM(2011) 665.

⁵⁸ KOM(2011) 658 (lõplik).

⁵⁹ KOM(2011) 657 (lõplik).

oleks tulemuslik, tuleks nii taristu kui ka teenuste poolel kasutada ära sünergiaid telekommunikatsiooni- ja energiaettevõtjate vahel, kes peavad tegema koostööd konkurentsi toetaval viisil, et avada uks uutele turuletulijatele.

Komisjon jätkab konkurentsi toetava koostöö edendamist energeetika- ja telekommunikatsioonisektori vahel, mis hõlmab muu hulgas innovaatiliste teenuste pakkujaid, et kiirendada võrkude moderniseerimist ja innovatsiooni energeetikasektoris. Liikmesriikidel palutakse oma riigis sama teha. Euroopa standardiorganisatsioonidel (CEN/CENELEC/ETSI) on ülesanne töötada kiiremas korras 2012. aasta lõpuks välja esimene nutivõrke käsitlevate standardite kogum. Komisjon hakkab edendama nende standardite kohaldamist.

Komisjon on varem võtnud vastu nutivõrke käsitleva teatise,⁶⁰ milles ta kutsus üles looma asjakohast õigusraamistikku, et ettevõtjad saaksid nutivõrkude jaoks vajaliku tehnoloogia ja tootmisvõimsuse välja arendada, ning esitab visiooni taristu integreeritud haldamise kohta⁶¹. Praegu töötab komisjon liikmesriikide parima tava ja projektide põhjal⁶² välja suuniseid ja uusi vahendeid, millega veelgi stimuleerida nutikate mõõtmissüsteemide kasutuselevõttu käesoleval kümnendil,⁶³ jälgib nutikaid mõõtmissüsteemide käsitlevate projektide rakendamist ELis ja toetab paljulubavaid teadus- ja arendusprojekte ning nutivõrke käsitlevaid katseprojekte⁶⁴.

Komisjon jätkab nutivõrkude kasutuselevõtu kiirendamiseks teadus- ja arendusprojektide ning innovaatiliste algatuste toetamist. Komisjon uuendab Euroopa standardiorganisatsioonidele antud standardimisalaseid volitusi, et töötada välja teine standardite kogum ja juhendid ning määrata kindlaks võimalikud ühishuviprojektid 2012. aasta lõpuks.

Jaotusvõrkude parem valmisolek nõudlusele reageerimiseks

Nutikad mõõtmissüsteemid, mikrotootmise tehnoloogia, nutiseadmed ja koduautomaatika võimaldavad tarbijal üha enam kohandada oma energianõudlust energiaturu tegeliku olukorraga. Selline nõudlusele reageerimine võimaldab tarbijal säästa raha ning suurendab samal ajal energiasüsteemide tõhusust ja stabiilsust. Selleks aga peavad liikmesriigid, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad ning jaemüüjad tegema koostööd omavahel ja muude osalistega (nõudlusepoole teenusepakkujad, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ettevõtjad või süsteemiarendajad). Eesmärk on töötada välja nõudlusele reageerimist ja andmehaldust käsitlevad eeskirjad ja standardid, mis on läbipaistvad ja kergesti arusaadavad.

Selleks on vaja läbi vaadata ka jaotusvõrguettevõtjate roll. Eelkõige tuleb tagada, et nende reguleeritud tegevus piirduks ülesannetega, mida suudab kõige paremini täita loomulik monopol, ning et uued teenused, mida võimaldab uus tehnoloogia, areneksid välja konkrentsi põhistel turgudel. Sellega seoses on ilmselt asjakohane läbi vaadata ka kolmandate

⁶⁰ KOM (2011) 202.

⁶¹ Elektridirektiivis ja energiatõhususe direktiivis on liikmesriikidele esitatud täiendavad kohustused ja stiimulid sellise raamistiku kehtestamiseks.

⁶² Kooskõlas komisjoni teatisega tööstuspoliitika kohta (COM(2012) 582).

⁶³ Nutiarvestite arv peab ELis suurenema praeguselt ligikaudu 45 miljonilt vähemalt 240 miljonini aastaks 2020, milleks on vastavalt kulude ja tulude analüüsile vaja suurendada iga-aastaseid investeeringuid praeguselt rohkem kui 1 miljardilt eurolt 4–5 miljardi euroni aastaks 2015.

⁶⁴ Näiteks elektrivõrke käsitlevate Euroopa tööstusalgatuste ning arukaid linna ja kogukondi ühendava Euroopa innovatsioonipartnerluse abil.

isikute (tarbijarühmad, energiateenused ning muude võrgusektorite nagu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, telekommunikatsioon, elektrotehnika ettevõtjad) roll kohalike jaotusvõrkude või energiateenuste väljatöötamisel tulevikus.

Komisjon on algatanud arutelu Londonis toimuva kodanikefoorumi „Energia” egiidi all ning jätkab seda nutikate mõõtmissüsteemide kasutuselevõttu käsitlevate liikmesriikide kavade põhjal.

Komisjon käsitleb energia jaotusvõrkude arendamisega seotud tehnoloogiaküsimusi peagi avaldatavas teatises energiatehnoloogia kohta.

Komisjon kutsub liikmesriike üles võtma vastu põhjalikud strateegiad nutikate mõõtmissüsteemide kasutuselevõtuks ning tagama, et need vastaksid energiatarnijate, jaotusettevõtjate ja tarbijate huvidele.

Komisjon palub liikmesriikidel koostada energiatõhususe direktiivi kohased tegevuskavad, millest selguks, kuidas liikmesriik kavatseb oma võrke moderniseerida, ning milles käsitletakse jaotusvõrguettevõtjale ettenähtud eeskirju ja kohustusi, sünergiat info- ja telekommunikatsioonisektoriga ning nõudlusreageeringu ja dünaamilise hinnakujunduse edendamist.

4. KOKKUVÕTE

Turu avanemine annab tarbijale reaalse võimaluse teha oma valik. See vähendab vajadust riiklike sekkumismeetmete järele ning ei lase riigil ülemäära sekkuda. Palju on küsimusi, mida tuleb kiiresti käsitleda, et energia siseturg 2014. aastaks lõplikult välja kujundada, lõpetada mitme ELi liikmesriigi eraldatus ELi võrkudest, viia ellu Euroopa 2020. aasta tegevuskava ja minna 2050. aastaks üle uuele energiasüsteemile kõigi jaoks võimalikult väikeste kuludega. Need küsimused takistavad ka tarbijal kõigi võimaluste kasutamist, tõkestavad konkurentsi ja innovatsiooni ning ohustavad ELi energiavarustuse kindlust ja jätkusuutlikkust.

Komisjon on võtnud endale kohustuse töötada oma pädevuse piires välja kindel reguleeriv raamistik, milles käsitletakse Euroopa võrkude rajamise ja moderniseerimise, taastuvenergia kasutamise, mikrotootmise ja nutivõrkudega seotud probleeme ning sätestatakse erinevate (võrguettevõtjad, tootjad, tarnijad, nõudlusele reageerimise teenuste pakkujad, tarbijad, reguleerivad asutused) osalejate ülesanded.

Käesoleva teatise põhjal pakub komisjon välja tegevuskava (1. lisa), et energia siseturg edukalt välja kujundada. Komisjon kutsub kõiki institutsioone, liikmesriike ja asjaomaseid sidusrühmi üles tegema koostööd selle nimel, et kavandatud meetmed vastavalt väljapakutud ajakavale ellu viia. Komisjon vaatab tegevuskava rakendamise läbi 2014. aastal. Komisjon on otsustanud tagada, et tegevuskava järelmeetmed liikmesriikide ja ELi tasandil oleksid kindlalt seotud Euroopa semestriga, eelkõige iga-aastase majanduskasvu analüüsi, ühtse turu integreerimist käsitleva aruande ja riigispetsiifiliste soovitude kaudu.

1. lisa. Euroopa tegevuskava

Tegevus / meede	Osaleja(d)	Aeg
Jõustamine		
1. Kolmanda energiapaketi direktiivide õigeaegne ja igakülgne ülevõtmine ning kolmanda energiapaketi määruste rakendamine	Liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / komisjon	märts 2011
2. Juhend „vähekindlustatud tarbija” mõiste määratlemiseks	Komisjon	2013
3. Energia siseturu- ja konkurentsieeskirjade range kohaldamine	Komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / liikmesriikide konkurentsiasutused	pidev
4. Piirkondlike algatuste tõhustamine ja nende panuse suurendamine energia siseturu integreerimisesse	Komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / ACER	pidev
5. Keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste läbivaatamine	Komisjon	2013. aasta lõpp / 2014. aasta algus
Tarbijate võimaluste parandamine ja tarbijate tõhusam toetamine		
6. Täiendavad jõupingutused tarbijate kaasamiseks, teavitamiseks ja motiveerimiseks, muu hulgas energiatõhususe direktiivi rakendamise ja veebipõhiste tarbijajuhendite kaudu, kust on võimalik leida teavet tarbijakaitseallikate ja energiatarbija põhiõiguste kohta.	Komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / tarbijaühendused	2013 / 2014
7. Kodanikufoorumi „Energia” kaudu liikmesriikide toetamine energia jaemüügiturge käsitlevate uuringute teemade, andmekogumise ja aruandmise ulatuse kindlaksmääramisel.	Komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / tarbijaühendused	2013
8. Tarbijate tõhusam teavitamine, suuniste ja parima tava väljatöötamine hinnavõrdlusvahendite, selgete ja läbipaistvate arvete ning vähekindlustatud tarbijate toetamise kohta.	Komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused / tarbijaühendused	2013
9. Vähekindlustatud tarbijate sihipärane aitamine teadlike valikute tegemisel ning neile vajaliku toetuse	Komisjon / liikmesriigid	2013

andmine selleks, et nad suudaksid oma energiavajadused konkurentsipõhistel jaemüügiturgudel katta		
Euroopa energiasüsteemide kohandamine tulevikuvajadustega		
10. Võrgueeskirjade vastuvõtmine ja rakendamine - elektrivaldkonnas: võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise eeskirjad; (ettevaatavad) eeskirjad võimsuse jaotamiseks ka kaugemas tulevikus; võrguühenduste eeskirjad; süsteemi käitamise eeskirjad; - gaasivaldkonnas: võimsuse jaotamise eeskirjad; tasakaalustuseeskirjad, sealhulgas võrku registreerimise protseduuri käsitlevad eeskirjad, tasakaalu rikkumise tasude eeskirjad ja ülekandesüsteemi haldurite võrkude vahelise operatiivtasakaalustamise eeskirjad; koostalitlusvõime ja andmevahetuse eeskirjad; ülekande ühtlustatud tariifstruktuure käsitlevad eeskirjad.	ACER / ENTSoD / komisjon / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused	2013/2014
11. Energiataristu paketi kiire vastuvõtmine ja rakendamine	Nõukogu / Euroopa Parlament / liikmesriigid / energeetikavaldkonna riiklikud reguleerivad asutused	Detsember 2012
12. ELi esimese ühishuviprojektide loetelu vastuvõtmine	Komisjon / liikmesriigid	2013
13. Raamistiku ja turu loomine nutiseadmete ulatuslikuks kasutuselevõtuks (nt teadus- ja arendustegevuse, standardimise, ökodisaini ja energiamärgistuse kaudu)	Komisjon / sidusrühmad (eelkõige Euroopa standardiorganisatsioonid)	2014
14. Nutivõrkude kiireks kasutuselevõtuks vajalike riiklike tegevuskavade koostamine	Liikmesriigid / komisjon	2013

15. Jaotusvõrguettevõtjate tulevaste ülesannete ja vastutusalade, nõudlusele reageerimise, nutiseadmete ja koduautomaatika, hajatootmise ja energiasäästukohustuste süsteemi käsitlemine	Komisjon / liikmesriigid	2013
16. Selle analüüsimine, kuidas energia siseturg võib aidata suurendada energiatõhusust	Komisjon	2013
17. Selle analüüsimine, kuidas saaks tehnoloogiaarengu (sh energia salvestamise ja mikrotootmise tehnoloogia) siduda energiaturu arenguga	Komisjon	2013
Riiklike sekkumismeetmete asjakohasuse tagamine		
18. Reguleeritud gaasi- ja elektrihindadest loobumine, võttes arvesse universaalteenuse osutamise kohustust ning vähekindlustatud tarbijate tõhusat kaitsmist.	Komisjon / liikmesriigid	2009 ja hiljem
19. - kehtiva Euroopa raamistiku kohaste investeerimisstiimulite ja elektritootmise piisavuse analüüs - kriteeriumide väljatöötamine, mille alusel hinnatakse riigi tootmisvõimsusega seotud algatuste kooskõla siseturuga ning püütakse selline kooskõla tagada	Liikmesriigid Komisjon	2013 ja hiljem
20. Taastuvenergia toetuskavasid käsitlevate juhendite vastuvõtmine	Komisjon	2013. aasta II ja III kvartal
21. Elektrivaldkonna koordineerimise rühma ametlik moodustamine	Komisjon	Oktoober 2012
22. Keskkonnakahjulike toetuste kõrvaldamine, sealhulgas fossiilkütuste otsesed ja kaudsed toetused.	Komisjon / liikmesriigid	Hiljemalt 2020. aastaks